

ЗАКЛЮЧЕНИТЕ ПРОСТОРИ В ЛИРИКАТА НА ЛИЛИЕВ

(„ТИХИЯТ ПРОЛЕТЕН ДЪЖД“, „СВЕТЛО УТРО“, „КРЪГОЗОРИ НАДВЕСЕНИ“)

Поезията на Лилиев разкрива един неповторим свят на нравствени търсения и романтични видения, който пренася читателя в измеренията на копнежа по щастие и духовно съвършенство. Със своята музикалност и специфична форма стиховете му създават неотразимо въздействие върху човешките възприятия и пробуждат желание за приближаване до един мечтан и бленуван свят.

Стиховете на Лилиев рисуват природни картини, осезателно конкретни, внушават усещане за лично преживяно. В същото време поезията му не е пейзажна, защото описанието на природата не е основна авторова цел. Природните импресии са свързани с определени човешки настроения и състояния, с изразяване на чувства и преживявания. „Тихият пролетен дъжд“ пренася читателя в най-красивия период от годината – пролетта – време на цялостно пробуждане и обновление и в природата, и в човешката душа. Лирическият герой търси ново начало за себе си, защото е изпълнен с меланхолия и тъга. Пролетта е времето, когато вярва, че тъгата му ще си отиде, а сърцето му ще се изпълни с радост и надежда. Дъждът отмива натрупаната житейска умора:

*Тихият пролетен дъжд
звънна над моята стряха...*

Ненадейно, изведнъж се появява желанието за живот и щастие – този смисъл носи глаголът „звънна“. Героят е мечтателна и чувствителна натура. Тишината и меланхолията са негово естествено състояние. Той е далеч от шума и суетата на света, а съзерцанието ражда копнежа му към истинско духовно съвършенство. Затова именно „тихият“ дъжд е в състояние да пробуди угасналата надежда и желание за обновление. Природният кръговрат е свързан с човешкия стремеж към щастие и радост. Пролетта сменя зимата – символ на покоя и умирането в природата, на залежа на човешкия живот, на отчуждението и безнадеждността. За героя пролетта носи плаха радост и надежда, копнеж по друг, непознат, нов, красив и стойностен свят:

Колко надежди изгряха!

Стихотворението създава точен паралел между природната нагласа на битието и човешката душевност. Пролетта възражда силите в природата, донася неповторимостта на сътворението – „слуша земята и тръпне“. Пролетта променя душевната нагласа на човека – „съзри, възторг и уплаха“. Лирическият герой е подвластен на радостните и оптимистични настроения, но в същото време усеща мимолетността на пролетния миг. А с отминаването на пролетта угасва и надеждата в душата му. Той осъзнава, че светът, в който живее, е различен от красивия блян, към който се стреми. Копнежът му остава неудовлетворен, а онзи непознат и прекрасен свят, появяващ се като видение заедно с тихия пролетен дъжд, се изгубва много бързо. Така в стихотворението се противопоставят двете душевни състояния: „колко надежди изгряха!“ и „колко искрици изтляха!“. За героя е ясно, че тъгата и меланхолията са негово духовно същност, а надеждата – само миг. Глаголите в минало свършено време подчертават невъзможността да бъде постигнато трайно духовно удовлетворение. Цялата красота, която се съдържа в мечтата, се оказва един завинаги отминал за героя период от живота му. Постоянно повтарящият се стих „тихият пролетен дъжд“ носи не само една неповторима поетичност и музикалност, но и усещане за безвъзвратна загуба, за съприкосновението с мечтата в най-чистия ѝ вид. Повторението звучи по различен начин във всеки следващ стих и насладва чувството за безнадеждност и обреченост.

По-различно звучи стихотворението „Светло утро“. То носи бодростта и радостта от новото начало, без да внушава меланхолия и отчужденост. Тази лирическа миниатюра е изградена максимално прецизно и изискано откъм стилово-езикова страна. В съзнанието ни остава образът на пеперудите с „тънки сребърни крила“ като символ на окрилената надежда. Стихотворението звучи подчертано бодро и оптимистично. Утрото е не само част от природния кръговрат, а, подобно на пролетта, носи внушение за ново начало, за бодрост и свет-

лина, за простор и нови хоризонти. Природната картина на утринното пробуждане отново поставя знак за равенство с душевното състояние на лирическият герой. Светът е нов и различен с настъпване на утрото. То прогонва мрака – в природата и в душата:

*Светло утро, ти прокуди
всяка пара и мъгла...*

Утрото носи и надежда, и вяра в бъдещето, и представа за един друг, различен от реалния, облагороден свят:

Ти безбрежна шир събуди

затрептяха изумруди...

С утрото мечтата като че ли става реалност или поне вярата, че светът от бляна може да се превърне в реален свят. В мечтания свят най-важни са красотата и съвършенството. За бодрото, приповдигнато настроение допринасят и създадените представи за светлина – „светло утро“, „мрежа светлина“, и за неспирно движение с образа на пеперудите. За внушение на чувството допринасят особено фонетичните изразни средства – асонансът (повтарят се „е“, „а“, „у“) и алитерацията („р“, „л“, „н“). Те носят благозвучност и мелодичност, а повторението: „пеперуди, пеперуди....“ несъмнено има определящо значение за създаване на бодрост и лъчезарност на картината.

Стихотворението „Светло утро“ е пример за поетична организация на стиха, характерна за символистите. Внушението се постига не толкова с нарисуваната картина, колкото с неповторимата музикалност, с играта на гumi, с красотата на фразата. Стихотворението доказва, че лирическият герой на Лилиев може да достигне до духовно просветление и до светла вяра. Копнежът по светлината и по красотата са част от духовната му същност. Но негово трайно състояние е тъгата, меланхолията, отчуждеността, обезвереността.

Стихотворението „Кръгозори надвесени“ създава картината на безнадеждността в човешката душа. В тази импресия няма място за ведрина:

*Ръми,
есен е.*

Както в „Тихият пролетен дъжд“, и в това стихотворение е нарисувана картината на дъжда. Но това е друг, есенен дъжд, който не събужда надежда, не носи просветление, а внася в душата на човека пустота и печал. Есента отвежда към залеза – на природата и на човешкия живот. След есента идва зимата, тя е символ на отнетите хоризонти. Светът е пуст, мрачен и скръбен. Повторението „Ръми,/ есен е.“; създава музиката на една тъжна мелодия и носи усещането за обреченост:

В глухи жалби унесени,

ние бродим сами.

Самотата на човешката душа е постоянен мотив в поезията на символистите. Човекът е не само скръбен и самотен, а и примирен с една негостоприемна и нежелана действителност. Жалбата е постоянното му състояние, а отчуждеността – непреодолима. В този свят няма уютно място за героя. Той броди безпътен в мрака, без да може да открие себе си. Целта в живота му е или неясна, или пътят е загубен – важното е, че е невъзможно постигането на духовно удовлетворение.

Трите стихотворения на Лилив съставят представата за един хармоничен и красив свят, към който лирическият герой е устремен. Този свят неминуемо се противопоставя на отношението му към реалната действителност. Неудовлетворен от заключените простори на съвременността и липсата на перспектива в живота, героят предпочита бягството в другия, мечтания свят, който не е истински, но е подвластен на благородството и духовната извисеност.

Емилия КРЪСТЕВА